

Svět jeskyní, podzemí a podsvětí v umění 19. století přibližuje nová výstava Západočeské galerie

27.2.2026 - Kateřina Dobrovolná | Krajský úřad Plzeňského kraje

Jeskyně, podzemí, symbolika temnoty i představy o podsvětí v umění 19. století. Nová výstava v Západočeské galerii v Plzni ukazuje na téměř 110 dílech více než čtyř desítek autorů různé podoby fascinace skrytými světy. Projekt vznikl ve spolupráci s Národní galerií Praha a je součástí 46. plzeňského mezioborového sympozia v rámci festivalu Smetanovské dny.

Výstavní síň „13“ Západočeské galerie v Plzni (ZČG) nabízí od 28. února do 24. května letošního roku návštěvníkům k vidění expozici s názvem Svět pod povrchem: Jeskyně, podzemí a podsvětí v umění 19. století. Projekt sleduje, jak se motivy jeskyní, podzemních prostor a podsvětí promítaly do výtvarné kultury tohoto století a jak odrážely dobové představy o víře, přírodě, poznání i technickém pokroku.

Výstava, kterou tvoří malby, kresby, grafiky a sochy doplněné o fotografie, mapy a technické plány, je rozdělena do osmi tematických celků. Vedle přírodních jeskyní a jejich zobrazení jako míst samoty či duchovního rozjímání se věnuje také umělým jeskyním neboli grottám v krajinářských parcích, podzemí v národních bájích a pohádkách nebo prostorům, kde se odehrávaly aktivity mimo veřejnou kontrolu. Samostatná část se pak zaměřuje na rozvoj infrastruktury 19. století – tunely, doly či městské podzemí – a jejich odraz v umění.

„Ve vztahu ke zdejšímu regionu tady návštěvníci uvidí třeba motiv pivovarského podzemí, které spolu s doly, tunely nebo kanalizacemi tvořilo technické podhoubí. Podzemí je něco, co se odehrává pod našima nohama, kde je často chlad a nepříznivé podmínky. V zásadě stojí v kontrastu k civilizaci a zářícím velkoměstům, která existují nad ním,“ uvedl **kurátor výstavy Petr Šámal z Ústavu pro dějiny umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.**

S tématem výstavy souvisí i samotné místo jejího konání: *„Budova s výstavní síní je součástí historické zástavby Plzně, a právě pod plzeňskými domy se nachází prostory protknuté podzemními chodbami. I zde, několik desítek metrů pod našima nohama, bychom našli část toho podzemního labyrintu,“* doplnil kurátor.

„Hned v první části výstavy se věnujeme tématu jeskyně, kterou představujeme jako místo poustevnictví. To bylo objevováno prvními archeology a speleology, ale také navštěvováno prvními turisty. Zde jsou k vidění zobrazení především z Moravského krasu či z Postojenských jeskyní,“ jmenovala **kurátorka výstavy Petra Kolářová z Národní galerie Praha.**

„Výstava ukazuje, že motiv podzemí nebyl v 19. století okrajovým tématem, ale výrazným symbolem proměn tehdejší společnosti – od duchovních představ přes báje a mýty až po technický rozvoj. Pro Plzeňský kraj je důležité, že se na projektu podílejí přední tuzemské i zahraniční instituce a že se díky této spolupráci daří do regionu přivádět projekty a zápůjčky, které mají mezinárodní rozměr,“ uvedl **radní Plzeňského kraje pro oblast kultury, památkové péče a cestovního ruchu Libor Picka.**

Zastoupena jsou díla více než 40 autorů, mezi nimi například Josef Navrátil, Maxmilián Pirner, František Drtikol či Ludwig von Hoffmann. Významnou část tvoří zápůjčky ze 17 českých institucí a čtyř soukromých sbírek. K vidění jsou zde také díla zapůjčená z vídeňské Albertiny.

Výstava je součástí 46. plzeňského mezioborového sympozia v rámci tradičního festivalu Smetanovské dny. Festival se letos koná od 26. února do 9. dubna a jeho pořadatelem je Plzeňská filharmonie, která ve spolupráci s dalšími partnery připravila program propojující hudbu, divadlo, výtvarné umění, literaturu i odbornou reflexi.

Foto: ZČG

<https://www.plzensky-kraj.cz/svet-jeskyni-podzemi-a-podsveti-v-umeni-19-stolet>